

Sygn. akt **XXVII Ca 2313/16**

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 stycznia 2017 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie XXVII Wydział Cywilny Odwoławczy w składzie:

Przewodniczący:	SSO Grzegorz Tyliński
Sędziowie:	SO Adrianna Szewczyk-Kubat (spr.) SR del. Katarzyna Małysa
Protokolant:	stażysta protokolant sądowy Kamila Jankowska

po rozpoznaniu w dniu 31 stycznia 2017 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa A. S.

przeciwko (...) S.A. w W.

o ustalenie

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Rejonowego dla Warszawy-Śródmieścia w Warszawie

z dnia 20 listopada 2015 r., sygn. akt VI C 1058/15

1. oddała apelację,
2. zasądza od A. S. na rzecz (...) S.A. w W. kwotę 2400 (dwa tysiące czterysta) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

SSR Katarzyna Małysa SSO Grzegorz Tyliński SSO Adrianna Szewczyk-Kubat

Sygn. akt XXVII Ca 2313/16

UZASADNIENIE

Pozwem z dnia 20 kwietnia 2015 r. powódka A. S. wniosła przeciwko pozwanemu (...) S.A. z siedzibą w W. powództwo o ustalenie, że zapis § 1 ust. 3A umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF o następującym brzmieniu: „Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2008-01-04 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku wynosi 139.288,69 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie” – jest nieważny. W uzasadnieniu powódka wskazała, że zawarła z pozwanym umowę kredytową zawierającą kwestionowane postanowienie. Powódka twierdziła, że wzorzec ten jest niedozwolony

i nieważny z mocy prawa, wobec czego przyjąć należało, iż zawarła z bankiem umowę kredytu w walucie polskiej. Zdaniem powódki, wskazanie bowiem, iż raty będą przeliczane według tabeli kursowej (...) Bank S.A. bez wskazania w jaki sposób ten kurs będzie określany powoduje, iż pozwany mógł i w dalszym ciągu może stosować dowolny kurs waluty ustalony przez siebie bez jakiegokolwiek odniesienia chociażby do kursu NBP, co jest niezgodne także z art. 69.2 pkt 4a ustawy prawo bankowe.

Pozwany (...) S.A. z siedzibą w W., w odpowiedzi na pozew wnosił o oddalenie powództwa w całości. W uzasadnieniu pozwany wskazał, że istnieją wątpliwości co do występowania przez powódkę w roli konsumenta w zakresie zawartej umowy o kredyt, wskazując, że prowadziła ona działalność gospodarczą m.in. w zakresie wynajmu nieruchomości na własny rachunek. Niezależnie od powyższego pozwany podniósł, że sformułowanie pozwu prowadzi do wniosku, że powódka wnosi o przeprowadzenie kontroli abstrakcyjnej, która jest zastrzeżona dla Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, jednocześnie podkreślając, że kwestionowane postanowienia umowne nie spełniają przesłanek ewentualnej abuzywności, ujmowanej w ramach indywidualnego stosunku kredytowego, rozpatrywanych w rozumieniu art. 385/1/ k.c., bowiem nie tworzą one praw i obowiązków konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami ani też nie naruszają ich interesów, tym bardziej w kwalifikowanym rażącym stopniu.

W piśmie procesowym z dnia 14 października 2015 r. pełnomocnik powódki wskazał jako podstawę prawną żądania ustalenia nieważności zapisu umownego przepisy: art. 189 k.p.c., art. 58 k.c. i art. 385/1/ k.c. Uzasadniając żądanie pozwu, wskazał, iż powódka ma interes prawny w ustaleniu, iż zapis umowny § 1 ust. 3a umowy kredytu jest nieważny, albowiem wynika on z faktu, że wyeliminowanie z umowy zapisu dla niej skrajnie niekorzystnego a stanowiącego klauzulę niedozwoloną pozwoli jej na spłatę kredytu w sposób zgodny z prawem powodujący mniejsze obciążenie finansowe i wprowadzi równowagę stron umowy. Nadto, strona powodowa podniosła, że umowa była zawierana przez powódkę jako konsumenta, co wynikało jednoznacznie z umowy kredytu określającej przeznaczenie nieruchomości, a także sposobu jej użytkowania. Powódka prowadziła działalność gospodarczą na rzecz spółki (...) S.A., co stanowiło jej źródło utrzymania, zaś fakt okazjonalnego wynajmowania nieruchomości wynikał wyłącznie ze wzrostu kursu franka szwajcarskiego i zmiany jej sytuacji finansowej w następstwie tego wzrostu, co nie było związane z prowadzoną działalnością gospodarczą. Ponadto, strona powodowa podniosła, że klauzula jest abuzywna, wobec czego powódka zobowiązana jest do spłaty kredytu w skrajnie niekorzystnej dla siebie pierwotnej formie umowy. Powódka podniosła, że nie ma innej możliwości wyeliminowania z w/w umowy kredytu abuzywnego postanowienia umownego jak poprzez powództwo o ustalenie, mające na celu jego wyeliminowanie.

Pozwany w piśmie z dnia 2 listopada 2015 r. podkreślił, że strona powodowa nie wskazała jednoznacznej podstawy prawnej swojego żądania ani, mimo powoływania się na art. 189 k.p.c., nie wykazała istnienia interesu prawnego w ustaleniu, że do zawartej przez nią umowy miałby zastosowanie art. 358 § 2 k.c. jako konsekwencja kwestionowania przez nią ważności § 1 ust. 3a w/w umowy kredytowej. Pozwany twierdził, że w odniesieniu do okresu sprzed wejścia w życie tzw. ustawy antyspreadowej z dnia 29 lipca 2011 r., powódce nie przysługiwało roszczenie o ustalenie na podstawie art.189 k.p.c., jeśli realnie możliwym było uzyskanie przez nią ochrony lub usunięcie stanu niepewności w inny sposób, jeżeli do usunięcia stanu niepewności czy zagrożenia sfery prawnej powódki istniało możliwość wytoczenia innego powództwa, to taka możliwość wyłączała istnienie interesu prawnego. Natomiast w okresie po wejściu w życie ustawy antyspreadowej, zdaniem pozwanego ewentualna niepewność została usunięta w wyniku zmiany przepisów.

Wyrokiem z dnia 20 listopada 2015 roku w sprawie VI C 1058/15 Sąd Rejonowy dla Warszawy - Śródmieścia w Warszawie oddalił powództwo, zasądził od powódki A. S. na rzecz pozwanego (...) S.A. w W. kwotę 2.417 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania.

Sąd Rejonowy dokonał następujących ustaleń faktycznych i przeprowadził rozważania prawne:

A. S. od 03 sierpnia 2006 r. do 12 stycznia 2012 r. prowadziła działalność gospodarczą o przeważającym profilu w zakresie reklamy.

A. S. w dniu 27 listopada 2007 roku, zamierzając zakupić udział w domu mieszkalnym do majątku własnego, poza prowadzoną działalnością gospodarczą, złożyła wniosek kredytowy sporządzony na formularzu udostępnionym przez (...) S.A. z siedzibą w W. (ówcześnie (...) Bank S.A. w W.).

Decyzją kredytową z dnia 07 stycznia 2008 roku (...) S.A. w W. przyznał A. S. kredyt w wysokości 300.000 zł, waloryzowany w CHF na zakup od developera udziału w domu mieszkalnym.

W dniu 08 lutego 2008 roku pomiędzy A. S. - jako kredytobiorcą a (...) Spółką Akcyjną z siedzibą w W. (ówcześnie (...) Bank Spółka Akcyjna z siedzibą W W.) - jako kredytodawcą została zawarta umowa numer (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) Waloryzowany kursem CHF na kwotę 300.000 zł na okres 360 miesięcy.

W § 1 ust. 3A w/w umowy zawarte zostało postanowienie o treści: „kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2008-01-04 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku wynosi 139.288,69 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej w dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej w niniejszym punkcie”.

Zapisy zawarte w umowie przedstawionej przez (...) nie były indywidualnie uzgadniane z A. S.. Przedstawiona do podpisu A. S. umowa nie podlegała w żadnym zakresie negocjacji z bankiem.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie powołanych dowodów z dokumentów załączonych do akt sprawy, których prawdziwość i autentyczność nie budziła wątpliwości Sądu Rejonowego i nie była kwestionowana przez strony procesu. Uzupełniając Sąd ten posiłkował się wiarygodnymi zeznaniami powódki A. S., uznając je za spójne, logiczne i zgodne z pozostałym zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym.

Sąd Rejonowy oddalił wniosek pozwanego o zobowiązanie strony powodowej do wskazania podstawy prawnej żądania. Zgodnie bowiem z art. 187 § 1 k.p.c. pozew powinien czynić zadość warunkom pisma procesowego, a nadto zawierać: dokładnie określone żądanie, a w sprawach o prawa majątkowe także oznaczenie wartości przedmiotu sporu, chyba że przedmiotem sprawy jest oznaczona kwota pieniężna (pkt 1) oraz przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie, a w miarę potrzeby uzasadniających również właściwość sądu (pkt 2). Brak natomiast jakiegokolwiek przepisu prawnego, który nakładałby na stronę obowiązek precyzowania podstawy prawnej swojego żądania. Jak bowiem wynika z art. 187 § 1 k.p.c. pozew powinien zawierać przytoczenie okoliczności faktycznych uzasadniających żądanie. Zatem strona powodowa zobowiązana była jedynie do dokładnego sformułowania żądania oraz przytoczenia uzasadniających je okoliczności faktycznych. Natomiast ocena prawna roszczenia sformułowanego na podstawie przytoczonych okoliczności należy zawsze do sądu rozstrzygającego sprawę.

Zdaniem Sądu Rejonowego powództwo o ustalenie podlegało oddaleniu.

W niniejszej sprawie powódka domagała się ustalenia, że postanowienie umowy kredytowej zawartej z pozwanym bankiem, określone w § 1 ust. 3a jest nieważne. Jako podstawę żądania wskazywała przepisy art. 189 k.p.c., 58 k.c. oraz 385/1/ k.c.

Zgodnie z art. 189 k.p.c. można żądać ustalenia przez Sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy strona ma w tym interes prawny. Jest to przesłanka w istocie materialnoprawna, z której istnieniem mamy do czynienia w przypadku, gdy nie było i nie jest możliwe dochodzenie swoich praw w inny sposób (np. w drodze powództwa o zapłatę), a jednocześnie zachodzi niepewność w zakresie praw konstytuujących konkretne roszczenia. Sąd jest zatem zobligowany do badania istnienia interesu prawnego z urzędu, a w przypadku ustalenia jego braku powództwo podlega oddaleniu. Zasady te obowiązują także w przypadku żądania powództwa o ustalenie, iż postanowienie umowy zawieranej z konsumentem stanowią niedozwolone klauzule umowne W rozumieniu art. 358/1/ § 1 k.c. i są nieważne w rozumieniu art. 58 § 1 i 3 k.c.

Stanowisko to znajduje odzwierciedlenie w orzecznictwie sądowym, choćby w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 13 października 2000 r. (sygn. akt II CKN 297/00), gdzie wskazano, iż przepis art. 189 k.p.c. ustanawia

materialnoprawne przesłanki (przesłanki zasadności) powództwa o ustalenie, a przesłankami tymi są „żądanie ustalenia istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa oraz posiadanie interesu prawnego w takim ustaleniu. Nadto powszechnie przyjmuje się, że brak jest możliwości żądania ustalenia w sytuacji, gdy interes prawny strony może być zaspokojony w drodze innego postępowania, przewidzianego dla dochodzenia określonych roszczeń”. Jednocześnie podkreśla się, że brak interesu prawnego jako przesłanki powództwa z art. 189 k.p.c. zachodzi wówczas, gdy może on osiągnąć w pełni ochronę swych praw w sposób prostszy i łatwiejszy, np. w procesie o świadczenie albo ukształtowanie prawa lub stosunku prawnego, gdyż jego prawo zostało już naruszone, albo na tle łączącego go z pozwanym stosunku prawnego powstały już określone roszczenia, co oznacza, że może on dochodzić już zobowiązania pozwanego do określonego zachowania się wobec niego, jako roszczenia o świadczenie” (por. cyt. powyżej wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 czerwca 2015 r. sygn. akt HI CSK 372/14). Powyższe uznać należy za ugruntowane stanowisko w orzecznictwie sądowym i literaturze przedmiotu, podzielane w pełni w przez Sąd Rejonowy rozpoznający niniejszą sprawę.

Przenosząc powyższe na grunt niniejszej sprawy, wskazać należało, że powódka nie wykazała istnienia interesu prawnego w ustaleniu, że postanowienie w/w umowy kredytowej zawarte w § 1 ust. 3a jest nieważne. Powódka kwestionując zapis umowny powoływała się na orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące stwierdzenia abuzywności zapisów umów, w których w sposób nieprecyzyjny banki wskazywały sposób i termin ustalania kursu wymiany walut na podstawie którego wyliczana była kwota kredytu, transz i rat kapitałowo - odsetkowych. Zeznając przed Sądem powódka także jednoznacznie wskazała, iż kwestionuje wysokość rat kapitałowo - odsetkowych, o spłacie których była mowa w § 10 umowy.

Na kanwie orzecznictwa SOKiK w powyższym zakresie, dokonano, jak zresztą wskazywała sama strona powodowa, nowelizacji ustawy Prawo bankowe - ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165 poz. 984), która usunęła stan niepewności prawa. Zgodnie z art. 69 ust. 2 pkt 4a ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. Prawo bankowe, w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo- odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu.

Ponadto, zgodnie z ust. 3 w przypadku takich umów kredytobiorca może dokonywać spłaty rat kapitałowo-odsetkowych oraz dokonać przedterminowej spłaty pełnej lub częściowej kwoty kredytu bezpośrednio w tej walucie. W tym przypadku w umowie o kredyt określa się także zasady otwarcia i prowadzenia rachunku służącego do gromadzenia środków przeznaczonych na spłatę kredytu oraz zasady dokonywania spłaty za pośrednictwem tego rachunku.

Zgodnie zaś z art. 4 ustawy nowelizującej, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

W związku z wejściem w życie powyższych przepisów, w sprawie opartej o analogiczny stan faktyczny, Sąd Najwyższy (wyrok z dnia 19 marca 2015 r., sygn. akt IV CSK 362/14). stwierdził, że w wyniku dokonanej nowelizacji przepisów ustawy Prawo bankowe, ustawodawca wprowadził narzędzie prawne pozwalające wyeliminować z obrotu postanowienia umowne zawierające niejasne reguły przeliczania należności kredytowych, zarówno na przyszłość, jak i w odniesieniu do wcześniej zawartych umów w części, która pozostała do spłacenia. W takiej sytuacji, po stronie powodowej brak byłoby interesu prawnego w wytoczeniu powództwa.

Powyższe stanowisko można było odnieść w całości do okoliczności sprawy niniejszej. Wskazać bowiem należało, że powódka kwestionowała postanowienie umowy kredytu, które jej zdaniem w sposób niejasny określały sposób

przeliczenia należności kredytowych, poprzez odwołanie do tabeli kursowej (...) Banku S.A. Jednakże, cytując Sąd Najwyższy, w tym zakresie abuzywność kwestionowanego przez powódkę postanowienia została usunięta przez ustawodawcę, który przyznał powódce szczególne uprawnienie do żądania uzupełnienia umowy kredytu.

Powódka, zeznając przed Sądem, wskazała zaś, że po tym postępowaniu w dalszej kolejności zamierza dochodzić ustalenia prawidłowej wysokości rat kapitałowo-odsetkowych. Z powyższego wynikało, iż sama powódka zdawała sobie sprawę, że orzeczenie ustalające w niniejszej sprawie nie doprowadzi do usunięcia stanu niepewności. Zmierzałoby zatem do dokonywania kontroli de facto in abstracto, która jest zastrzeżona co do właściwości wyłącznej Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów.

Podnieść przy tym należało, że powódka może wystąpić również z powództwem opartym o przepisy ustawy Prawo bankowe (art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b), wprowadzone nowelizacją dokonaną ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165 poz. 984), na co wskazał Sąd Najwyższy w cytowanym powyżej wyroku z dnia 19 marca 2015 r., sygn. akt IV CSK 362/ 14. Zgodnie z art. 4 ustawy nowelizującej, w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b ustawy, o której mowa w art. 1, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki.

Zauważyć także należało, że jeśli powódka uważa, że wysokość rat kapitałowo-odsetkowych dotychczas spłacana przez nią, ustalana była w sposób nieprawidłowy, to może w pełni osiągnąć ochronę swych praw „w sposób prostszy i łatwiejszy” w procesie o świadczenie, w którym zażąda zwrotu nienależnie pobranych sum i w którym to procesie sąd w ramach kontroli incydentalnej dokona zbadania abuzywności konkretnych zapisów umowy. Zatem w tym zakresie powódka nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia nieważności postanowienia stanowiącego podstawę naliczenia tych rat, bowiem takie ustalenie mieści się w procesie o świadczenie, zaś z punktu widzenia przepisów prawa nie ma ani potrzeby ani możliwości uprzedniego ustalania nieważności kwestionowanego postanowienia umowy kredytu na podstawie art. 189 k.p.c.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy stwierdził, że powódka nie miała interesu prawnego w wytoczeniu powództwa o ustalenie, że niedozwolone jest postanowienie umowy o kredyt hipoteczny waloryzowany kursem CHF, niezawierające szczegółowych zasad określenia sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut. W zakresie kwot spłaconych już rat, został usunięty ewentualny stan niepewności wywołany niejasnością kwestionowanego postanowienia, powódce może bowiem przysługiwać z tego tytułu dalej idące roszczenie o zapłatę. Natomiast w zakresie żądanego ustalenia na przyszłość, stwierdzić należy, że powódce przysługuje konkretne uprawnienie, przyznane jej na podstawie ustawy z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw. Realizacja tego uprawnienia pozwoli bowiem na wyeliminowanie stanu niepewności i zapewni powódce dalej idącą ochronę jej sfery prawnej niż ustalenie, że kwestionowane uprawnienie stanowi klauzulę niedozwoloną, a w związku z tym jest nieważne (tak SN w wyroku z dnia 19 marca 2015 r., sygn. Akt IV CSK 362/11).

Sąd Rejonowy wskazał też, że uzasadniając interes prawny, pełnomocnik powódki podniósł, iż interes prawny w ustaleniu, iż zapis umowny § 1 ust. 3a umowy kredytu jest nieważny, wynikał z faktu, że wyeliminowanie z umowy zapisu dla niej skrajnie niekorzystnego a stanowiącego klauzulę niedozwoloną pozwoli jej na spłatę kredytu w sposób zgodny z prawem, powodujący mniejsze obciążenie finansowe i wprowadzi równowagę stron umowy. Z powyższym nie można było się zgodzić, albowiem nawet przy uwzględnieniu tak sformułowanego żądania, w dalszym ciągu powódka nie uzyskaby ani ustalenia co do prawidłowej wysokości rat kapitałowo - odsetkowych ani nie uzyska żadnego świadczenia, jeżeli uważa, że spłacała i spłaca raty w zawyżonej wysokości. Stan niepewności prawa także nie zostałby usunięty. Nie powinno zaś dochodzić do sytuacji, w których następuje swoistego rodzaju dwuetapowość w kierowaniu roszczeń przeciwko pozwanemu: najpierw o ustalenie praw i obowiązków, a następnie kolejne powództwo o zapłatę, czy kolejne powództwo o ustalenie oparte na uprzednim wyroku ustalającym.

Mając na względzie powyższe rozważania, Sąd Rejonowy ustalił, iż powódka nie ma interesu prawnego w żądaniu ustalenia, że zapis § 1 ust. 3a umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF, zawartej w dniu 08 lutego 2008 roku, jest nieważny, wobec czego powództwo podlegało oddaleniu.

O kosztach postępowania Sąd Rejonowy orzekł na podstawie ogólnej zasady odpowiedzialności za wynik procesu, wyrażonej w art. 98 § 1 k.p.c. i § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu; tekst jednolity - Dz. U. z 2013r. poz. 490).

Apelację od wyroku wniosła powódka, która zaskarżyła orzeczenie w całości i zarzuciła mu:

I. naruszenie prawa materialnego:

1. art. 358 /1/ §1 k.c. i 58 § 1 i 3 k.c. poprzez ich niezastosowanie w związku z bezpodstawnym uznaniem, iż powódka nie miała interesu prawnego w rozumieniu art. 189 k.p.c.;

2. art. 69.2 prawa bankowego poprzez jego niezastosowanie w związku z pominięciem, iż umowa kredytu powinna być zawarta na piśmie i określać w szczególności: strony umowy; kwotę i walutę kredytu; cel, na który kredyt został udzielony; zasady i termin spłaty kredytu; w przypadku umowy o kredyt denominowany lub indeksowany do waluty innej niż waluta polska, szczegółowe zasady określania sposobów i terminów ustalania kursu wymiany walut, na podstawie którego w szczególności wyliczana jest kwota kredytu, jego transz i rat kapitałowo- odsetkowych oraz zasad przeliczania na walutę wypłaty albo spłaty kredytu;

3. art. 189 k.p.c. poprzez jego niezastosowanie w związku z bezpodstawnym przyjęciem, iż powódka nie miała interesu prawnego w niniejszym postępowaniu wskazując, iż interes powódki mógł być zaspokojony w drodze innego postępowania, przy czym to właśnie wyłącznie w takim postępowaniu powódka mogła dochodzić swoich roszczeń.

II. naruszenie przepisów postępowania, które to naruszenie miało istotny wpływ na treść zaskarżonego orzeczenia:

1) art. 233 k.p.c. poprzez dowolną a nie swobodną ocenę materiału dowodowego polegającą na pominięciu i braku oceny zapisu umownego i dokonanie subsumpcji materiału dowodowego bez oceny brzmienia zapisu umownego, co do którego powódka wносиła o ustalenie, iż jest on nieważny.

Mając na uwadze wyżej wskazane zarzuty powódka wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez ustalenie, iż zapis §1 ust 3A umowy nr (...) o kredyt hipoteczny dla osób fizycznych (...) waloryzowany kursem CHF o następującym brzmieniu „ Kwota kredytu wyrażona w walucie waloryzacji na koniec dnia 2008-01-04 według kursu kupna waluty z tabeli kursowej (...) Banku wynosi 139 288,69 CHF. Kwota niniejsza ma charakter informacyjny nie stanowi zobowiązania Banku. Wartość kredytu wyrażona w walucie obcej W dniu uruchomienia kredytu może być różna od podanej W niniejszym punkcie" jest nieważny oraz zasądzenie od pozwanej na rzecz powódki kosztów procesu za obie instancje, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu do ponownego rozpoznania.

Pozwany wnosił o oddalenie apelacji i zasądzenie na swoją rzecz kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sąd Okręgowy zważył co następuje:

Apelacja powódki nie zasługiwała na uwzględnienie.

Sąd Okręgowy w pełni podzielił ustalenia stanu faktycznego poczynione przez Sąd I instancji i przyjął je w całości za własne czyniąc podstawą rozstrzygnięcia.

Podkreślić również należało, że argumentacja prawna szeroko przeprowadzona w uzasadnieniu zaskarżonego orzeczenia również zasługiwała w całości na akceptację, co czyniło zbędnym obszerne jej powtarzanie w tym miejscu.

Przede wszystkim w ocenie Sądu Okręgowego powódce nie przysługiwał interes prawny w rozumieniu art. 189 k.p.c. do żądania ustalenia określonego w pozwie zapisu umownego za nieważny z uwagi na jego abuzywność oraz sprzeczność z art. 69.2 prawa bankowego. Sąd II instancji podzielił w tym zakresie stanowisko wyrażone przez Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 19 marca 2015r. IV CSK 362/14.

Sąd Okręgowy zważył, że żądanie oparte o art. 189 k.p.c. ma w istocie charakter materialnoprawny, gdyż stanowi podstawę dochodzenia roszczeń (tak m.in. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 18 kwietnia 2012 r., V CSK 149/11 i z dnia 27 czerwca 2001 r., II CKN 898/00 oraz uchwała tego Sądu z dnia 19 listopada 1996 r., III CZP 115/96, OSNC 1997 r., Nr 4, poz. 35). Tym samym zarówno Sąd I instancji, jak i Sąd II instancji mają obowiązek dokonania kontroli prawidłowości rozstrzygnięcia w zakresie ustalenia, czy powódce taki interes prawny przysługiwał.

W niniejszym postępowaniu na zarzut pozwanego w tym zakresie powódka wskazała, że swój interes prawny upatruje w wyeliminowaniu „z umowy zapisu dla niej skrajnie niekorzystnego a stanowiącego klauzulę niedozwoloną, co pozwoli jej na spłatę kredytu w sposób zgodny z prawem powodujący mniejsze obciążenie finansowe i wprowadzi równowagę stron umowy”. W dowodzie z przesłuchania stron wskazała zaś, że prawdopodobnie w dalszej kolejności będzie dochodziła ustalenia prawidłowych rat kapitałowo – odsetkowych.

Tymczasem należało podkreślić, że roszczenie z art. 189 k.p.c. wymaga dla swej skuteczności wykazania, że przyszłe, pozytywne rozstrzygnięcie wywoła takie skutki w stosunkach między stronami, w następstwie których ich sytuacja prawna zostanie określona jednoznacznie i tym samym wyeliminowane zostanie ryzyko naruszenia w przyszłości praw powoda. Wyłączona jest zatem możliwość skutecznego wystąpienia z powództwem o ustalenie, gdy doszło już do naruszenia prawa, a rozstrzygnięcie o różnicy zdań w stanowiskach stron nabiera charakteru przesłankowego (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 04 grudnia 1998 roku, III CKN 56/98, Biuletyn Sądu Najwyższego z 1999 roku, nr 4, poz. 9 oraz w wyroku z dnia 15 marca 2002 roku, II CKN 919/99, nie publ.). Takie rozumienie interesu prawnego, podlegającego badaniu na każdym etapie postępowania, wynika z prewencyjnego charakteru powództwa o ustalenie. Natomiast tam, gdzie doszło do naruszenia, stan niepewności w zakresie łączącego strony stosunku prawnego może być usunięty przez realizację konkretnego roszczenia w powództwie o świadczenie/zwrot nienależnie pobranych kwot. Dlatego też w tym kontekście podnieść należało, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem Sądu Najwyższego nie ma interesu prawnego w ustaleniu stosunku prawnego ten, kto może skorzystać równocześnie z innej formy ochrony swych praw (tak Sąd Najwyższy min. w wyroku z dnia 29 marca 2001 roku, I PKN 333/00, Prokura i Prawo z 2002 roku, nr 2, poz. 43).

Tymczasem powódka wyraźnie wskazała, że rozstrzygnięcie ustalające potrzebne jest jej do następczego ustalenia prawidłowych rat i poniesienia niższych opłat, a więc w istocie ma charakter przesłankowy, co uzasadniało ustalenie braku interesu prawnego w rozstrzygnięciu (tak też wyroki SN z dnia 15 maja 2013 r., III CSK 254/12, z dnia 15 marca 2002 r. II CKN 919/99, z dnia 13 kwietnia 1965 r. II CR 266/64, OSP 1966/7/166, z dnia 9 maja 2000 r. IV CKN 686/00, z dnia 18 czerwca 2009 r. II CSK 33/09, OSNC- ZD 2010/2/47, z dnia 7 kwietnia 2010 r. II PK 342/09, OSNP 2011/19-20/247 i z dnia 9 lutego 2012 r. III CSK 181/11, OSNC 2012/7-8/101, wyrok SA w Lublinie z dnia 20 lutego 2014 r. I ACa 714/13, wyrok SA w Łodzi z dnia 27 czerwca 2014r. I ACa 35/14).

Słusznie wskazał Sąd Rejonowy, że co do kwot rat dotychczas uiszczonych powódka może domagać się w powództwie o zapłatę zwrotu różnicy między kwotami uiszczonymi, a kwotami wg niej należnymi (zwrot tzw. sprzedu). Natomiast co do rat nieuiszczonych, to w myśl art. 4 noweli wprowadzonej ustawą z dnia 29 lipca 2011 r. o zmianie ustawy - Prawo bankowe oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2011 r. Nr 165, poz. 984) w przypadku kredytów lub pożyczek pieniężnych zaciągniętych przez kredytobiorcę lub pożyczkobiorcę przed dniem wejścia w życie niniejszej ustawy (co nastąpiło w dniu 26 sierpnia 2011 r.) ma zastosowanie art. 69 ust. 2 pkt 4a oraz art. 75b prawa bankowego, w stosunku do tych kredytów lub pożyczek pieniężnych, które nie zostały całkowicie spłacone - do tej części kredytu lub pożyczki, która pozostała do spłacenia. W tym zakresie bank dokonuje bezpłatnie stosownej zmiany umowy kredytowej lub umowy pożyczki. Tak więc abuzywność zaskarżonego postanowienia została usunięta, a tym samym po stronie powódki brak było interesu prawnego w wytoczeniu powództwa.

Na marginesie jedynie należało wskazać, że w apelacji pełnomocnik powódki stwierdził, że bank odmówił powódce dokonania stosownej zmiany umowy, jednakże wbrew tym twierdzeniom apelacji powódka w toku postępowania nie wykazała, aby spotkała się z odmową banku w tym zakresie.

W tej sytuacji rozważanie pozostałych zarzutów apelacji dotyczących meritum sprawy byłoby bezprzedmiotowe, a wręcz niedopuszczalne z uwagi na brak interesu prawnego powódki w rozstrzygnięciu.

Mając powyższe na uwadze w oparciu o art. 385 k.p.c. Sąd Okręgowy oddalił apelację, o kosztach postępowania orzekając na podstawie art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 108 § 1 k.p.c. i art. 98 k.p.c.